

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

της 20ής Σεπτεμβρίου 2019*

«Προσφυγή ακυρώσεως – Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – Περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Βενεζουέλα – Προσφυγή που ασκείται από τρίτο κράτος – Πράξη που δεν αφορά άμεσα τον προσφεύγοντα – Απαράδεκτο»

Στην υπόθεση T-65/18,

Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, εκπροσωπούμενη από τους F. Di Gianni και L. Giuliano, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου αρχικά από τις P. Mahnič και L. Ozola, στη συνέχεια από την P. Mahnič και τον A. Αντωνιάδη,

καθού,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ για την ακύρωση, πρώτον, του κανονισμού (ΕΕ) 2017/2063 του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2017, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Βενεζουέλα (ΕΕ 2017, L 295, σ. 21), δεύτερον, του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2018/1653 του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2018, για την εφαρμογή του κανονισμού 2017/2063 (ΕΕ 2018, L 276, σ. 1), και, τρίτον, της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2018/1656 του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2017/2074 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Βενεζουέλα (ΕΕ 2018, L 276, σ. 10), στο μέτρο που οι διατάξεις των εν λόγω πράξεων αφορούν τη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Kanninen, πρόεδρο, J. Schwarcz, K. Ηλιόπουλο, L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín (εισηγητή) και I. Reine, δικαστές,

γραμματέας: F. Oller, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 8ης Φεβρουαρίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Στις 13 Νοεμβρίου 2017 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2017/2074, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Βενεζουέλα (ΕΕ 2017, L 295, σ. 60). Η απόφαση αυτή, πρώτον, απαγορεύει την εξαγωγή στη Βενεζουέλα όπλων, στρατιωτικού εξοπλισμού και κάθε άλλου εξοπλισμού που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εσωτερική καταστολή, καθώς και εξοπλισμού, τεχνολογίας ή λογισμικού παρακολούθησης. Δεύτερον, απαγορεύει την παροχή στη Βενεζουέλα υπηρεσιών χρηματοδοτικής, τεχνικής ή άλλης φύσεως που σχετίζονται με τους εν λόγω εξοπλισμούς και τεχνολογίες. Τρίτον, προβλέπει τη δέσμευση κεφαλαίων και χρηματοοικονομικών πόρων προσώπων, οντοτήτων και φορέων. Κατά την αιτιολογική σκέψη 1 της απόφασης 2017/2074, η απόφαση αυτή εκδίδεται ως απάντηση προς τη συνεχιζόμενη επιδείνωση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Βενεζουέλα.
- 2 Το άρθρο 13, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 2017/2074 ορίζει ότι η απόφαση αυτή τελεί υπό διαρκή επανεξέταση και ότι ανανεώνεται ή τροποποιείται καταλλήλως, εάν το Συμβούλιο κρίνει ότι οι στόχοι της δεν έχουν επιτευχθεί. Το πρώτο εδάφιο του ίδιου άρθρου, ως είχε αρχικά, προέβλεπε την εφαρμογή της απόφασης 2017/2074 έως τις 14 Νοεμβρίου 2018. Στις 6 Νοεμβρίου 2018 η απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2018/1656 του Συμβουλίου, για την τροποποίηση της απόφασης 2017/2074 (ΕΕ 2018, L 276, σ. 10), παρέτεινε την ισχύ της απόφασης 2017/2074 έως τις 14 Νοεμβρίου 2019 και τροποποίησε το σημείο 7 του παραρτήματος Ι της εν λόγω απόφασης, το οποίο αφορά ένα από τα πρόσωπα για τα οποία προβλέπεται η δέσμευση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.
- 3 Στις 13 Νοεμβρίου 2017 το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/2063, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Βενεζουέλα (ΕΕ 2017, L 295, σ. 21), βάσει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και της απόφασης 2017/2074.
- 4 Το άρθρο 2 του κανονισμού 2017/2063 ορίζει ειδικότερα ότι απαγορεύεται η παροχή, σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα στη Βενεζουέλα ή προς χρήση στη Βενεζουέλα, τεχνικής βοήθειας, υπηρεσιών διαμεσολάβησης, χρηματοδότησης ή χρηματοδοτικής βοήθειας και άλλων υπηρεσιών που σχετίζονται με τα αγαθά και την τεχνολογία του κοινού στρατιωτικού καταλόγου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 17 Μαρτίου 2014 (ΕΕ 2014, C 107, σ. 1).
- 5 Το άρθρο 3 και το παράρτημα Ι του κανονισμού 2017/2063 ορίζουν ότι απαγορεύεται επίσης η πώληση, η προμήθεια και η εξαγωγή εξοπλισμού που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για εσωτερική καταστολή, όπως όπλων, πυρομαχικών, οχημάτων για την καταστολή ταραχών ή για τη μεταφορά κρατουμένων, εκρηκτικών ουσιών, καθώς και η παροχή τεχνικής βοήθειας, υπηρεσιών διαμεσολάβησης, χρηματοδότησης ή χρηματοδοτικής βοήθειας και άλλων υπηρεσιών που σχετίζονται με τον εξοπλισμό αυτό σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα στη Βενεζουέλα ή προς χρήση στη Βενεζουέλα.
- 6 Το άρθρο 4 του κανονισμού 2017/2063 προβλέπει ότι, κατά παρέκκλιση από τα άρθρα 2 και 3 του εν λόγω κανονισμού, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να επιτρέπουν ορισμένες δραστηριότητες υπό τους όρους που θεωρούν αναγκαίους.
- 7 Τα άρθρα 6 και 7 και το παράρτημα ΙΙ του κανονισμού 2017/2063 προβλέπουν ότι, αν δεν έχει δοθεί προηγούμενη άδεια των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, απαγορεύεται η πώληση, προμήθεια ή εξαγωγή εξοπλισμού, τεχνολογίας ή λογισμικού ελέγχου πακέτων, υποκλοπής δικτυακών επικοινωνιών, παρακολούθησης, παρεμβολών και αναγνώρισης ομιλητή, καθώς και η παροχή τεχνικής

βοήθειας, υπηρεσιών διαμεσολάβησης, χρηματοδοτικής βοήθειας και άλλων υπηρεσιών που συνδέονται με αυτόν τον εξοπλισμό, αυτή την τεχνολογία και αυτό το λογισμικό, σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό στη Βενεζουέλα ή προς χρήση στη Βενεζουέλα.

- 8 Βάσει του άρθρου 20 του κανονισμού 2017/2063, οι ανωτέρω απαγορεύσεις εφαρμόζονται:
- «α) εντός του εδάφους της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του εναέριου χώρου της·
 - β) επί αεροσκαφών ή πλοίων που υπάγονται στη δικαιοδοσία κράτους μέλους·
 - γ) σε κάθε πρόσωπο εντός ή εκτός του εδάφους της Ένωσης που είναι υπήκοος κράτους μέλους·
 - δ) σε κάθε νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα εντός ή εκτός του εδάφους της Ένωσης που έχει ιδρυθεί ή συσταθεί βάσει του δικαίου κράτους μέλους·
 - ε) σε κάθε νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό για οποιαδήποτε εμπορική οικονομική δραστηριότητα που ασκείται, εν όλω ή εν μέρει, εντός της Ένωσης.»
- 9 Περαιτέρω, τα άρθρα 8 έως 11 και τα παραρτήματα IV και V του κανονισμού 2017/2063 προβλέπουν, υπό την επιφύλαξη εξαιρέσεων, τη δέσμευση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ορισμένων φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή οργανισμών, και απαγορεύουν να τίθενται στη διάθεσή τους τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία.
- 10 Τέλος, το άρθρο 17, παράγραφος 4, του κανονισμού 2017/2063 προβλέπει ότι «[ο] κατάλογος των παραρτημάτων IV και V αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα και τουλάχιστον ανά 12 μήνες». Στις 6 Νοεμβρίου 2018 ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2018/1653 του Συμβουλίου, για την εφαρμογή του κανονισμού 2017/2063 (ΕΕ 2018, L 276, σ. 1), τροποποίησε το σημείο 7 του παραρτήματος IV του εν λόγω κανονισμού, το οποίο αφορά ένα από τα πρόσωπα για τα οποία προβλέπεται η δέσμευση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 11 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Φεβρουαρίου 2018, η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας άσκησε την υπό κρίση προσφυγή για την ακύρωση του κανονισμού 2017/2063, στο μέτρο που οι διατάξεις του την αφορούν.
- 12 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Μαΐου 2018, το Συμβούλιο προέβαλε ένσταση απαραδέκτου δυνάμει του άρθρου 130 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως αυτής στις 27 Ιουνίου 2018.
- 13 Κατόπιν πρότασης του τέταρτου τμήματος, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε στις 17 Οκτωβρίου 2018, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 28 του Κανονισμού Διαδικασίας, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον πενταμελούς τμήματος.
- 14 Κατόπιν πρότασης του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (τέταρτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 130, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας, να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία, την οποία περιόρισε στο ζήτημα του παραδεκτού της προσφυγής. Στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 89 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο (τέταρτο πενταμελές τμήμα) κάλεσε επίσης τους διαδίκους να απαντήσουν εγγράφως σε ερώτηση. Οι διάδικοι απάντησαν με επιστολές της 14ης Δεκεμβρίου 2018.

- 15 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 17 Ιανουαρίου 2019, η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, βάσει του άρθρου 86 του Κανονισμού Διαδικασίας, προσάρμοσε την προσφυγή, με την οποία πλέον ζητείται επίσης η ακύρωση της απόφασης 2018/1656 και του εκτελεστικού κανονισμού 2018/1653, στο μέτρο που οι διατάξεις των πράξεων αυτών την αφορούν. Το Συμβούλιο απάντησε στο υπόμνημα προσαρμογής στις 5 Φεβρουαρίου 2019.
- 16 Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει, πρώτον, τον κανονισμό 2017/2063, δεύτερον, τον εκτελεστικό κανονισμό 2018/1653 και, τρίτον, την απόφαση 2018/1656, στο μέτρο που οι διατάξεις των πράξεων αυτών την αφορούν·
 - να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.
- 17 Το Συμβούλιο, με την ένσταση απαραδέκτου, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
 - να καταδικάσει τη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας στα δικαστικά έξοδα.
- 18 Με τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως απαραδέκτου, η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να απορρίψει την ένσταση απαραδέκτου.
- 19 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με το παραδεκτό της προσφυγής κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 8ης Φεβρουαρίου 2019.

Σκεπτικό

Επί της προσφυγής καθ' ο μέρος στρέφεται κατά του κανονισμού 2017/2063

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 20 Με το δικόγραφο της προσφυγής, η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας ζήτησε την ακύρωση του κανονισμού 2017/2063, στο μέτρο που οι διατάξεις του την αφορούν.
- 21 Το Συμβούλιο, στην αίτηση που υπέβαλε προκειμένου να εκδοθεί απόφαση επί του παραδεκτού της προσφυγής χωρίς να εξετασθεί η ουσία της υπόθεσης, θεώρησε ότι η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, διατυπώνοντας κατά τον ανωτέρω τρόπο το αίτημά της, έβαλλε κατά των άρθρων 2, 3, 6 και 7 του κανονισμού 2017/2063. Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας δεν αντέκρουσε αυτή την ερμηνεία του δικογράφου της προσφυγής ούτε με τα δικόγραφά της ούτε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 22 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προσφυγή, καθ' ο μέρος στρέφεται κατά του κανονισμού 2017/2063, βάλλει μόνον κατά των άρθρων 2, 3, 6 και 7 του κανονισμού αυτού (στο εξής: προσβαλλόμενες διατάξεις).

Επί του παραδεκτού

- 23 Το Συμβούλιο προβάλλει τρεις λόγους απαραδέκτου, ήτοι, πρώτον, ότι η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας δεν έχει έννομο συμφέρον, δεύτερον, ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν την αφορούν άμεσα και, τρίτον, ότι δεν αποτελεί «φυσικό ή νομικό πρόσωπο» κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 24 Το Γενικό Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να αποφανθεί επί του παραδεκτού της προσφυγής εξετάζοντας καταρχάς τον δεύτερο λόγο απαραδέκτου που προβλήθηκε από το Συμβούλιο, με τον οποίο υποστηρίζεται ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν αφορούν άμεσα τη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας.
- 25 Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν αφορούν άμεσα τη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 26 Το Συμβούλιο προβάλλει, επ' αυτού, ότι η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις την αφορούν άμεσα στηριζόμενη στο επιχείρημα ότι οι εν λόγω διατάξεις έχουν ως σκοπό να την εξαναγκάσουν να θέσει τέρμα στην πολιτική της. Συγκεκριμένα, το ζήτημα αν μια πράξη επηρεάζει άμεσα τη νομική κατάσταση του προσφεύγοντος εξαρτάται από το περιεχόμενο της πράξης αυτής και όχι από τον σκοπό της.
- 27 Επιπλέον, κατά το Συμβούλιο, η πράξη που απαγορεύει μια δραστηριότητα παράγει άμεσα αποτελέσματα μόνον επί της κατάστασης αυτών που ασκούν τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Ο αντίκτυπος της απαγόρευσης αυτής σε άλλα πρόσωπα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απορρέει ευθέως από την επίμαχη πράξη. Οι δε προσβαλλόμενες διατάξεις δεν επιβάλλουν καμία απαγόρευση στη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας. Οι διατάξεις αυτές, βάσει του άρθρου 20 του κανονισμού 2017/2063, απαγορεύουν απλώς στα φυσικά και νομικά πρόσωπα που υπάγονται στη δικαιοδοσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να πωλούν και να εξάγουν, άμεσα ή έμμεσα, εξοπλισμό και τεχνολογία στη Βενεζουέλα και να της παρέχουν ορισμένες συναφείς υπηρεσίες.
- 28 Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας αντιτείνει ότι η *a priori* εξαίρεσή της, με το άρθρο 20 του κανονισμού 2017/2063, από το πεδίο εφαρμογής του δεν αποκλείει το ενδεχόμενο ο εν λόγω κανονισμός να παράγει έννομα αποτελέσματα και έναντι αυτής. Τα δε άρθρα 75 και 215 ΣΛΕΕ παρέχουν ακριβώς στην Ένωση την εξουσία να επιβάλλει οικονομικές κυρώσεις οι οποίες προορίζονται να παραγάγουν τα αποτελέσματά τους σε τρίτες χώρες. Εν προκειμένω, οι προσβαλλόμενες διατάξεις απαγορεύουν την παροχή στην προσφεύγουσα στρατιωτικού εξοπλισμού, τεχνολογίας, λογισμικού, καθώς και συναφών υπηρεσιών, προκειμένου να αποτραπεί η υποτιθέμενη εκ μέρους της χρήση αυτών για εσωτερική καταστολή και προκειμένου να υποχρεωθεί η προσφεύγουσα να μεταβάλει την πολιτική καταστολής που της προσάπτεται. Προς επίτευξη του σκοπού αυτού, οι προσβαλλόμενες διατάξεις περιορίζουν την άσκηση εκ μέρους της Βολιβιανής Δημοκρατίας της Βενεζουέλας ορισμένων δικαιωμάτων που αυτή θα είχε, σε διαφορετική περίπτωση, βάσει του διεθνούς δικαίου, όπως το δικαίωμα να διαπραγματεύεται και να συνάπτει συμβάσεις με τους Ευρωπαίους παρόχους υπηρεσιών και προμηθευτές εξοπλισμού.
- 29 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η προϋπόθεση του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κατά την οποία η απόφαση που αποτελεί το αντικείμενο της προσφυγής πρέπει να αφορά άμεσα ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, απαιτεί τη συνδρομή δύο σωρευτικών κριτηρίων, ήτοι το επίμαχο μέτρο πρέπει, αφενός, να παράγει άμεσα αποτελέσματα στη νομική κατάσταση του προσφεύγοντος και, αφετέρου, να μην καταλείπει καμία εξουσία εκτιμήσεως στους αποδέκτες του, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του, για τον λόγο ότι έχει καθαρά αυτόματο χαρακτήρα και απορρέει αποκλειστικά από τη ρύθμιση της Ένωσης, χωρίς εφαρμογή άλλων παρεμβαλλόμενων κανόνων (διάταξη της 8ης Οκτωβρίου 2015, Αγροτικός Συνεταιρισμός Προφήτης Ηλίας κατά

Συμβουλίου, T-731/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:821, σκέψη 26, και απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Almaz-Antey κατά Συμβουλίου, T-515/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:545, σκέψη 62).

- 30 Υπενθυμίζεται, επίσης, ότι, προκειμένου να κριθεί αν μια πράξη παράγει έννομα αποτελέσματα, πρέπει να εξετασθεί ιδίως το αντικείμενο, το περιεχόμενο, το εύρος, η ουσία καθώς και το νομικό και πραγματικό πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε (βλ. διάταξη της 8ης Μαρτίου 2012, Octapharma Pharmazeutika κατά EMA, T-573/10, EU:T:2012:114, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 31 Εν προκειμένω, οι προσβαλλόμενες διατάξεις περιλαμβάνουν, πρώτον, απαγόρευση πώλησης ή παροχής σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό στη Βενεζουέλα όπλων, στρατιωτικού εξοπλισμού και κάθε άλλου εξοπλισμού που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εσωτερική καταστολή, καθώς και εξοπλισμού, τεχνολογίας και λογισμικού παρακολούθησης. Δεύτερον, οι προσβαλλόμενες διατάξεις περιλαμβάνουν απαγόρευση παροχής στα ίδια φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή οργανισμούς στη Βενεζουέλα υπηρεσιών χρηματοδοτικής, τεχνικής ή άλλης φύσεως που σχετίζονται με τους εν λόγω εξοπλισμούς και τεχνολογίες.
- 32 Το άρθρο 20 του κανονισμού 2017/2063 περιορίζει την εφαρμογή των προαναφερόμενων απαγορεύσεων εντός του εδάφους της Ένωσης, στα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι κράτους μέλους και στα νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί βάσει του δικαίου κράτους μέλους, καθώς και στα νομικά πρόσωπα, οντότητες και οργανισμούς για οποιαδήποτε εμπορική δραστηριότητα που ασκείται, εν όλω ή εν μέρει, εντός της Ένωσης.
- 33 Αντιθέτως, οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν επιβάλλουν απαγορεύσεις στη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας. Οι διατάξεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν έμμεσες, το πολύ, συνέπειες για την προσφεύγουσα, στο μέτρο που οι απαγορεύσεις οι οποίες επιβάλλονται στα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι κράτους μέλους και στα νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί βάσει του δικαίου κράτους μέλους ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των πηγών από τις οποίες η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας μπορεί να προμηθευτεί τα επίμαχα προϊόντα και υπηρεσίες.
- 34 Είναι μεν αληθές ότι, στην απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Almaz-Antey κατά Συμβουλίου (T-515/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:545), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα ότι η νομική κατάσταση οντότητας εγκατεστημένης εκτός της Ένωσης δεν επηρεαζόταν άμεσα από μέτρα που απαγόρευαν στις επιχειρήσεις της Ένωσης να προβαίνουν σε ορισμένων ειδών συναλλαγές με την οντότητα αυτή. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το να απαγορεύεται στις επιχειρήσεις της Ένωσης να πραγματοποιούν τέτοιου είδους συναλλαγές ισοδυναμούσε με το να απαγορεύεται στην προσφεύγουσα να πραγματοποιεί τις επίμαχες συναλλαγές με τις εν λόγω επιχειρήσεις (πρβλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Almaz-Antey κατά Συμβουλίου, T-515/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:545, σκέψη 65).
- 35 Επιβάλλεται, ωστόσο, να επισημανθεί ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Almaz-Antey κατά Συμβουλίου (T-515/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:545), η προσβαλλόμενη πράξη περιείχε ρητή αναφορά στην προσφεύγουσα της εν λόγω υπόθεσης. Συγκεκριμένα, στο παράρτημα της προσβαλλόμενης απόφασης αναγραφόταν η επωνυμία της προσφεύγουσας ως επιχειρήσεως στην οποία απαγορευόταν η πώληση ή παροχή των επίμαχων προϊόντων και υπηρεσιών.
- 36 Αντιθέτως, στην υπό κρίση υπόθεση, η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, ως κράτος, δεν μνημονεύεται ρητώς και ειδικώς στις προσβαλλόμενες διατάξεις κατά τρόπο συγκρίσιμο με την αναφορά της προσφεύγουσας στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω απόφαση.

- 37 Επιπλέον, το Συμβούλιο ορθώς υποστηρίζει ότι η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας δεν μπορεί να εξομοιωθεί με οικονομικό φορέα όπως η προσφεύγουσα στην υπόθεση T-515/15. Συγκεκριμένα, όπως παραδέχεται και η ίδια η προσφεύγουσα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι τρόποι δράσης της Βολιβιανής Δημοκρατίας της Βενεζουέλας εξαντλούνται στην άσκηση αμιγώς εμπορικής δραστηριότητας. Ειδικότερα, ένα κράτος καλείται να ασκήσει αρμοδιότητες δημόσιας εξουσίας, ιδίως στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που συνδέονται με την κρατική κυριαρχία, όπως η άμυνα, η αστυνόμευση και η παρακολούθηση. Εξάλλου, αντιθέτως προς τον οικονομικό φορέα του οποίου οι δυνατότητες οριοθετούνται από τον σκοπό που επιδιώκει, το πεδίο δράσης της Βολιβιανής Δημοκρατίας της Βενεζουέλας, ως κράτους, είναι εξαιρετικά πολύμορφο και δεν μπορεί να περιοριστεί σε συγκεκριμένη δραστηριότητα. Συνεπώς, αυτό το ιδιαίτερος ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων διαφοροποιεί την προσφεύγουσα από έναν οικονομικό φορέα που ασκεί κατά κανόνα ορισμένη οικονομική δραστηριότητα την οποία αφορά ένα περιοριστικό μέτρο.
- 38 Επιπλέον, από τη νομολογία προκύπτει ότι απαγορεύσεις όπως οι προβλεπόμενες με τις προσβαλλόμενες διατάξεις δεν μπορούν να επηρεάσουν άμεσα την κατάσταση επιχειρήσεων οι οποίες δεν δραστηριοποιούνται στις σχετικές αγορές (πρβλ. διάταξη της 6ης Σεπτεμβρίου 2011, Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, T-18/10, EU:T:2011:419, σκέψη 79). Ειδικότερα, στην απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Almaz-Antey κατά Συμβουλίου (T-515/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:545, σκέψη 66), το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ακριβώς ότι η προσφεύγουσα ήταν εταιρία δραστηριοποιούμενη στον τομέα της άμυνας τον οποίο και αφορούσαν οι κρίσιμες διατάξεις της προσβαλλόμενης πράξης.
- 39 Στην υπό κρίση υπόθεση, η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας προσκομίζει στοιχεία της Eurostat από τα οποία προκύπτει ότι η συνολική αξία των εμπορικών συναλλαγών με τη Βενεζουέλα που είχαν ως αντικείμενο τα καλυπτόμενα από τις προσβαλλόμενες διατάξεις αγαθά ανέρχονταν σε 76 εκατομμύρια ευρώ το 2016 και σε 59 εκατομμύρια ευρώ το 2017, ενώ το 2018 ήταν μηδενική.
- 40 Ωστόσο, μολονότι τα στοιχεία αυτά μπορεί να αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα των προσβαλλόμενων διατάξεων, δεν είναι ικανά να αποδείξουν ότι η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, αγοράζοντας τα επίμαχα προϊόντα και τις επίμαχες υπηρεσίες, ενήργησε ως οντότητα εξομοιούμενη με επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στις επίμαχες αγορές και όχι στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της που άπτονται της κρατικής κυριαρχίας.
- 41 Τέλος, δεδομένου ότι η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας δεν προσκόμισε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κανένα έγγραφο, όπως για παράδειγμα μια σύμβαση, που να αποδεικνύει την ύπαρξη συναλλαγής, το ενδεχόμενο σύναψης έννομων σχέσεων της προσφεύγουσας με επιχειρήσεις της Ένωσης είναι αμιγώς θεωρητικό και θα μπορούσε να προκύψει μόνον από μελλοντικές και υποθετικές διαπραγματεύσεις. Συνεπώς, οι απαγορεύσεις που θεσπίστηκαν με τις προσβαλλόμενες διατάξεις δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν, αυτές καθαυτές, τη νομική κατάσταση της Βολιβιανής Δημοκρατίας της Βενεζουέλας.
- 42 Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας υπενθυμίζει, βεβαίως, ότι, κατά πάγια νομολογία, το γεγονός ότι μια πράξη της Ένωσης δεν επιτρέπει σε δημόσιο νομικό πρόσωπο να ασκεί τις αρμοδιότητές του όπως αυτό κρίνει σκόπιμο επηρεάζει άμεσα τη νομική του κατάσταση, με αποτέλεσμα η πράξη αυτή να το αφορά άμεσα.
- 43 Ωστόσο, η νομολογία την οποία επικαλείται η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας εφαρμόστηκε σε υποθέσεις που αφορούσαν τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων από τοπικές ή περιφερειακές αρχές (πρβλ. αποφάσεις της 8ης Μαρτίου 1988, Exécutif régional wallon και Glaverbel κατά Επιτροπής, 62/87 και 72/87, EU:C:1988:132, σκέψεις 6 και 8, της 30ής Απριλίου 1998, Vlaamse Gewest κατά Επιτροπής, T-214/95, EU:T:1998:77, σκέψη 29, και της 26ης Νοεμβρίου 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco και Itelazpi κατά Επιτροπής, T-462/13, EU:T:2015:902, σκέψη 34), τον αγροτικό τομέα και τους δασμούς επί αγροτικών προϊόντων που είχαν επιβληθεί σε μελλοντικό κράτος μέλος πριν από την προσχώρησή του (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιουνίου 2009,

Πολωνία κατά Επιτροπής, T-257/04, EU:T:2009:182, σκέψεις 56 έως 58), καθώς και την περίπτωση ρυθμίσεως σχετικής με την κυκλοφορία των οχημάτων (πρβλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Ville de Paris, Ville de Bruxelles και Ayuntamiento de Madrid κατά Επιτροπής, T-339/16, T-352/16 και T-391/16, κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2018:927, σκέψη 50). Σε όλες αυτές τις υποθέσεις, οι επίμαχες πράξεις περιόριζαν ευθέως την άσκηση των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων των αντίστοιχων δημόσιων νομικών προσώπων. Αντιθέτως, εν προκειμένω, οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν απαγορεύουν ευθέως στη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας να αγοράζει και να εισάγει τον σχετικό εξοπλισμό ή να λαμβάνει τις επίμαχες υπηρεσίες. Οι διατάξεις αυτές δεν επηρεάζουν την ικανότητά της να ασκεί τα κυριαρχικά της δικαιώματα επί των εδαφών και των αγαθών που υπόκεινται στη δικαιοδοσία της, και από κανένα στοιχείο του κανονισμού 2017/2063 δεν μπορεί να συναχθεί ότι η πρόθεση του Συμβουλίου ήταν να περιορίσει την ικανότητα δικαίου της προσφεύγουσας. Δεδομένου ότι κάθε κράτος ή ένωση κρατών δικαιούται να αποφασίζει κυρίαρχα για τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να διατηρήσει οικονομικές σχέσεις με τρίτα κράτη, τα επίμαχα μέτρα περιορίζουν, το πολύ εμμέσως, τις ευκαιρίες που έχει στο πλαίσιο αυτό η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας.

- 44 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν επηρεάζουν άμεσα τη νομική κατάσταση της Βολιβιανής Δημοκρατίας της Βενεζουέλας.
- 45 Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας διατείνεται, επίσης, ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις μειώνουν τις οικονομικές και χρηματοοικονομικές σχέσεις που διατηρεί με τις επιχειρήσεις της Ένωσης. Υποστηρίζει ότι το εν λόγω οικονομικό αποτέλεσμα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της ενεργητικής της νομιμοποίησης.
- 46 Είναι μεν αληθές ότι, στην απόφαση της 3ης Μαΐου 2018, Distillerie Bonollo κ.λπ. κατά Συμβουλίου (T-431/12, κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2018:251, σκέψεις 51 έως 53), την οποία μνημονεύει η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι αν γινόταν δεκτό ότι μια πράξη αφορά άμεσα τον προσφεύγοντα μόνον υπό το πρίσμα των νομικών της αποτελεσμάτων, τότε θα έπρεπε να κρίνεται συστηματικά απαράδεκτη κάθε προσφυγή που ασκείται από παραγωγό της Ένωσης κατά κανονισμού περί επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ, ή κάθε προσφυγή που ασκείται από ανταγωνιστή του δικαιούχου ενίσχυσης η οποία κρίθηκε από την Επιτροπή ως συμβατή με την εσωτερική αγορά μετά την περάτωση της επίσημης διαδικασίας έρευνας, και κάθε προσφυγή που ασκείται από ανταγωνιστή κατά απόφασης κηρύσσουσας ορισμένη συγκέντρωση συμβατή με την εσωτερική αγορά. Περαιτέρω, στις αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, NK Rosneft κ.λπ. κατά Συμβουλίου (T-715/14, μη δημοσιευθείσα, κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2018:544, σκέψεις 80 και 81), και της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Gazprom Neft κατά Συμβουλίου (T-735/14 και T-799/14, EU:T:2018:548, σκέψεις 88, 89 και 97), οι οποίες αφορούν ακριβώς τον τομέα των περιοριστικών μέτρων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου να αποδειχθεί ότι οι επίμαχες πράξεις αφορούν άμεσα τα πρόσωπα που κατονομάζονται σ' αυτές, τα οποία είχαν αποδείξει, προσκομίζοντας αποδεικτικά στοιχεία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ότι δραστηριοποιούνταν στην αγορά την οποία έπλητταν οι περιορισμοί των εξαγωγών, δεν έπρεπε να ληφθούν υπόψη μόνον τα αποτελέσματα των εν λόγω περιορισμών στη νομική κατάσταση των προσώπων αυτών, αλλά και οι πραγματικές συνέπειές τους επί των εν λόγω προσώπων.
- 47 Ωστόσο, από τις σκέψεις 37 έως 40 ανωτέρω προκύπτει ότι η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας δεν απέδειξε ότι έπρεπε να εξομοιωθεί με επιχείρηση δραστηριοποιούμενη στον τομέα των προϊόντων και υπηρεσιών που αφορούσαν οι προσβαλλόμενες διατάξεις.
- 48 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις απαγορεύουν στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ένωση να έχουν οικονομικές και χρηματοοικονομικές σχέσεις με οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό στη Βενεζουέλα δεν μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι οι διατάξεις αυτές αφορούν άμεσα τη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

- 49 Τέλος, η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας παρατηρεί ότι, αν κριθεί ότι δεν έχει ενεργητική νομιμοποίηση, θα στερηθεί κάθε δικαστική προστασία, στο μέτρο που, ελλείψει εθνικών εκτελεστικών μέτρων, δεν θα μπορεί να προσφύγει στα δικαστήρια των κρατών μελών.
- 50 Επιβάλλεται, ωστόσο, να υπομνησθεί ότι οι προϋποθέσεις παραδεκτού που προβλέπονται στο άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ πρέπει μεν να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, χωρίς όμως το δικαίωμα αυτό να καταλήγει σε κατάργηση των εν λόγω προϋποθέσεων, οι οποίες προβλέπονται ρητώς από τη Συνθήκη ΛΕΕ (βλ. διάταξη της 28ης Σεπτεμβρίου 2016, PAN Europe κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-600/15, EU:T:2016:601, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 51 Κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη καθ' ο μέρος στρέφεται κατά των προσβαλλόμενων διατάξεων.

Επί της προσφυγής καθ' ο μέρος ζητείται, μετά την προσαρμογή των αιτημάτων της, η ακύρωση της απόφασης 2018/1656 και του εκτελεστικού κανονισμού 2018/1653

- 52 Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας υποστηρίζει ότι το άρθρο 1, σημείο 1, της απόφασης 2018/1656 τροποποιεί το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 2017/2074 και παρατείνει, επομένως, τη διάρκεια ισχύος της έως τις 14 Νοεμβρίου 2019. Επισημαίνει δε ότι, κατά την αιτιολογική σκέψη 2 της απόφασης 2018/1656, η παράταση αυτή αποφασίσθηκε «[β]άσει επανεξέτασης» της απόφασης 2017/2074. Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας υποστηρίζει, επίσης, ότι ο εκτελεστικός κανονισμός 2018/1653 εκδόθηκε κατόπιν επανεξέτασης της κατάστασης στη Βενεζουέλα σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 4, του κανονισμού 2017/2063. Ως εκ τούτου, από την απόφαση 2018/1656 και από τον εκτελεστικό κανονισμό 2018/1653 προκύπτει, κατά την προσφεύγουσα, ότι η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας εξακολουθεί να υπόκειται στα περιοριστικά μέτρα της απόφασης 2017/2074 και του κανονισμού 2017/2063 για ένα ακόμη έτος. Η προσφεύγουσα προβάλλει, στο πλαίσιο αυτό, ότι όταν η αρχικώς προσβληθείσα πράξη παρατείνεται με μεταγενέστερη πράξη κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, αυτή η επόμενη πράξη πρέπει να θεωρείται νέο στοιχείο το οποίο παρέχει στον προσφεύγοντα τη δυνατότητα να προσαρμόσει την προσφυγή του.
- 53 Ωστόσο, δεδομένου ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν αφορούν άμεσα τη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, το ίδιο ισχύει και για τον εκτελεστικό κανονισμό 2018/1653. Πράγματι, ο κανονισμός αυτός τροποποιεί το παράρτημα IV του κανονισμού 2017/2063, όπως αυτό είχε τροποποιηθεί αρχικά από τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2018/88 του Συμβουλίου, της 22ας Ιανουαρίου 2018, για την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού (ΕΕ 2018, L 16 I, σ. 6). Η Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας δεν αμφισβητεί το περιεχόμενο του εν λόγω παραρτήματος IV.
- 54 Περαιτέρω, από το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας προκύπτει ότι, στο πλαίσιο υπομνήματος προσαρμογής, ο προσφεύγων ζητεί παραδεκτώς την ακύρωση πράξης που αντικαθιστά ή τροποποιεί άλλη πράξη, μόνον εφόσον η ακύρωση της αρχικής πράξης είχε ζητηθεί με το δικόγραφο της προσφυγής (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2017, Almaz-Antey Air and Space Defence κατά Συμβουλίου, T-255/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:25, σκέψεις 37 έως 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Όπως όμως παρατηρεί το Συμβούλιο, η απόφαση 2018/1656 τροποποιεί την απόφαση 2017/2074, της οποίας δεν είχε ζητηθεί η ακύρωση με το εισαγωγικό δικόγραφο της Βολιβιανής Δημοκρατίας της Βενεζουέλας.
- 55 Συνεπώς, η προσφυγή, καθ' ο μέρος ζητείται η ακύρωση της απόφασης 2018/1656 και του εκτελεστικού κανονισμού 2018/1653, πρέπει επίσης να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

- 56 Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθέντων, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως απαράδεκτη, παρέλκει δε η εξέταση των λοιπών δύο λόγων απαραδέκτου που προβλήθηκαν από το Συμβούλιο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 57 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 58 Δεδομένου ότι η Βολιβαρική Δημοκρατία της Βενεζουέλας ηττήθηκε, πρέπει να φέρει τα δικαστικά έξοδά της και να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα του Συμβουλίου, σύμφωνα με το σχετικό αίτημά του.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η Βολιβαρική Δημοκρατία της Βενεζουέλας φέρει τα δικαστικά έξοδά της και καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Kanninen

Szwarcz

Ηλιόπουλος

Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín

Reine

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Σεπτεμβρίου 2019.

(υπογραφές)